

Utbildning och kompetensförsörjning för ett starkare Sverige

Susanne Ackum 11 november

Utgångspunkter för min rapport

1. Konjunkturen, ny teknik och strukturella problem i utbildningssystemet motiverar förslagen
2. Att rätta till brister i förskolan eller i skolan är i vissa avseenden inte möjligt och alltid mycket dyrare senare i livet
3. Arbetsgivare bör vara mer involverade i utformningen och genomförandet av (yrkes)utbildningar. Ingen bör verka i ett vakuum
4. Ökad kvalitet från vaggan till graven
5. Ökad spridning av goda exempel – det är inte alltid resursbrist

Konjunkturrellt

- Täpp till **kunskapsluckor** hos ungdomar (försyndelser) och vuxna (flyktinginvandring; ny generell/företagsspecifik kunskap; jobb/arbetsuppgifter som försvinner)
- Använd tiden som **permitterad** till förkovran -> utbildningssystemet behöver vara flexiblare i sak, tid och rum
- Etablera **snabbspår** för omskolning till den efterfrågan som finns och som kommer på lite sikt. Lär av de många privata och offentliga initiativen under krisen

Ny teknik

- Arbetsuppgifter/jobb fasas ut och nya bättre har kommit till stånd, men **strukturell arbetslöshet** brukar uppstå i dess kölvatten för strukturomvandling tar tid
- **Möjlighet och utmaning**: Undervisa om och använda ny teknik i undervisningen
- **Kompetenslyft** för alla – från vaggan till graven
  - Normalt att företagen betalar för den kompetens man behöver i arbetslivet, men staten kan behöva gå in då det rör general purpose technology; annars underinvestering. Utred fördelningen av kostnaderna mellan individ, AG och stat
- **AG** mer involverade i att utforma och genomföra gymnasiala och eftergymnasiala (yrkes)utbildningar
- Sverige måste i ökad utsträckning **omvärldsbevaka forskningsfronten** och vara med och utveckla där vi kan.
- Många länder har övergripande **Digitala visioner** för landet, med mål och medel – inte Sverige

Strukturella problem sedan tidigare (1)

- **Förskolan** – tidiga insatser viktiga; kunskap föder kunskap. Obligatorisk från 4 år. Rikta också satsningar till barn med svag socioekonomisk bakgrund. Snabbspår för personer med arbetslivserfarenhet till läraryrket och ökad mottagacapacitet för frivilliginsatser
- **Grundskolan** – kunskapsgrunden att stå på. Ta tag i problemen direkt. Lär av gott ledarskap. Skolinspektionen måste säkra en hög lägstanivå. Stäng dåliga och bygg ut bra. Bättre studie- och yrkesvägledningen så elever gör informerad gymnasieval
- **Yrkesgymnasierna** – AG i ökad utsträckning vara med och utforma och genomföra

Strukturella problem sedan tidigare (2)

- **Universitet och högskolan** – AG mer involverade i utformning och genomförande. Ökad genomströmning (Studie- och yrkesvägledning, intervjuförfarande, premie, studiemedelsystemet). Ökad specialisering till utbildning- och forskningslärosäten
- **Forskning** – ökad specialisering till utbildnings- och forskningslärosäten. Sverige måste i ökad utsträckning omvärldsbevaka forskningsfronten och vara med och utveckla där vi kan. Givet ökad specialisering av lärosätena och den snabba tekniska utvecklingen så bör staten återinvestera 1 procent av BNP i FoU

Strukturella problem sedan tidigare (3)

Vuxenutbildningen – Vi har utbyggt infrastruktur och avsätter mycket resurser

- Utforma vuxenutbildningen enligt **best practice**: nära samarbete med AG, motivera deltagare, coacha mot efterfrågan vid slutet av utbildningen
- **Vildvuxen flora** och svårt för arbetstagare, AG och andra aktörer att hitta rätt. Utbildningsutbudet måste bli mer strukturerat, lättillgängligt och flexiblere i sak, tid och rum (ny teknik en del av lösningen)
- **Utred fördelning av kostnader** stat, AG och individ. Staten behöver nog betala mer än brukligt för utbildning av arbetskraften, givet ny teknik. Annars risk för underinvestering